

Погані дороги

КУПИТИ

Наталка Ворожбит написала цю п'єсу, збираючи свідчення реальних людей для кіносценарію «Кіборгів» (режисер Ахтем Сеїтаблаєв). Однак якщо «Кіборги» — про міф і звитягу, то «Погані дороги» — про саме життя, яке завжди переважатиме смерть. Шість історій про стосунки жінок і чоловіків, яких поєднали розбиті дороги Донбасу, загострені та спотворені війною. Уперше п'єсу поставлено у лондонському театрі Royal Court у жовтні 2017 року. Українська прем'єра відбулася 27 вересня 2018 року на Сцені 6. 17 травня 2019 року — прем'єра на сцені Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра. 2020 року Наталка Ворожбит дебютувала як кінорежисерка з екранізацією власної п'єси. Найкраща українська книжка 2021 року за версією ПЕН

КОЛЕКЦІЯ ТЕАТРАЛЬНА
КНИЖКА ЗІ СЦЕНИ

Наталка Ворожбит

ПОГАНІ ДОРОГИ

*Цю книжку видано у творчій колаборації поміж
«Видавництвом Анетти Антоненко»
та Київським академічним театром драми і комедії на лівому
березі Дніпра на основі вже культової однойменної постановки
Тамари Трунової.
В оформленні використано текстові, візуальні та відеоматеріали,
люб'язно надані партнерами.
Увага! У книжці використано суржик, ненормативну лексику
й російську мову! 18+*

Наталка Ворожбит

ПОГАНІ ДОРОГИ

ЛЬВІВ

УДК 821.161.2-2
В-75

Наталка Ворожбит
ПОГАНІ ДОРОГИ
П'єса

Наталка Ворожбит написала цю п'єсу, збираючи свідчення реальних людей для кіносценарію «Кіборгів» (режисер Ахтем Сеїтаблаєв). Однак якщо «Кіборги» — про міф і звитягу, то «Погані дороги» — про саме життя, яке завжди переважає тиме смерть.

Шість історій про стосунки жінок і чоловіків, яких поєднали розбиті дороги Донбасу, загострені та спотворені війною.

Уперше п'єсу поставлено у лондонському театрі Royal Court у жовтні 2017 року. Українська прем'єра відбулася 27 вересня 2018 року на Сцені 6. 17 травня 2019 року — прем'єра на сцені Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра.

2020 року Наталка Ворожбит дебютувала як кінорежисерка з екранізацією власної п'єси.

Усі права застережено. Жодну частину цього видання не можна перевидавати, перекладати, зберігати в пошукових системах або передавати у будь-якій формі та будь-яким засобом (електронним, механічним, фотокопіюванням або іншим) без попередньої письмової згоди на це **ТОВ «Видавництво Анетти Антоненко»**.

ISBN 978-617-7654-67-3
ISBN 978-617-7192-29-8
(Серія «Колекція театральна»)

© Наталка Ворожбит, 2021
© Лариса Андріївська, концепція,
упорядкування, 2021
© Анастасія Мантач, фото з вистави, 2021
© «Видавництво Анетти Антоненко», 2021

1

Коли я вперше їхала на Донбас, мене попросили заповнити анкету, де я описала би себе, свою зовнішність, якісь особливі прикмети. Ну, якщо зі мною щось трапиться — щоб могли упізнати тіло. А в мене немає ніяких особливих прикмет. Опишу себе всю.

Я — Наташа, мені вже сорок. У мене дрібна комплекція і тому здаюся молодшою. Ще в мене гострий ніс, красиві карі очі, тонкі губи, маленькі груди, що ще?.. Худі ноги та руки. Через стреси й неправильний спосіб життя я в не дуже хорошій формі. Бліда і в мене вилітає серце. Ти називатимеш мене «горобчик».

Тепер я опишу тебе.

Ти — Сергій і тобі 38. Ти середнього зросту. Ні, навіть нижче середнього. Міцний, підтягнутий, з гарною поставою. Здаєшся старшим. У тебе сильний голос, жорстке сиве волосся. У тебе карі очі, коли я в них дивлюся — так почувуюся, начебто мене взяли в заручники й опускають у темний підвал, і зараз почнеться незнане жахіття. Я дуже

хочу дивитися в твої очі. Я дуже хочу тобі сподобатися.

Ти мені вже сподобався.

Ти мені сподобався, але не з першої зустрічі. Із другої. Я брала в тебе інтерв'ю в київському кафе на Шота Руставелі. Була тепла зима. Я прийшла така в червоному пальті. Ти був у військовій формі. Я сказала: «Який ви красивий». М'яз ледь ворухнувся на твоєму обличчі, і я зрозуміла — тобі приємно. Ти весь такий герой. Розповідаєш про війну, про Донецький аеропорт, предмет мого дослідження. Малюєш на серветці старий і новий термінали, малюєш позиції ворога, вимовляєш назви зброї та техніки. Я майже нічого не розумію, але прикидаюся, що розумію. Ти недоступний і відсторонений, але тебе заводить мій інтерес до війни. Це єдина дорога до тебе. Ти малюєш єдину дорогу з аеропорту до тилу. Її називали Дорогою життя. У тебе загрубілі руки.

«Дивіться, Наталю, штурмова бригада виїхала на ротацію по цій дорозі. Ось тут стоять «Гради», тут гаубиці, а тут БТР-и, сюди лупила артилерія, а тут згорів наш танк. У той день був один двохсотий і три трьохсотих. Чотири сепари підірвались на розтяжках».

Ти розповідаєш, а я дивлюся на твої губи.

А потім йду в кінотеатр і дивлюся документальний фільм про війну. Щойно ти мені розповідав про війну. А зараз я дивлюся кіно про війну за твоєї участі. Навколо тебе гримлять вибухи. Ти озброєний і давно не митий. Ось на наших очах помирає боєць, молодий хлопець. Ось іще поранений, ось іще труп. Ось ти кричиш і віддаєш команди. І в моїй голові не вкладається, що ці вибухи, постріли й смерті — не постановка, що бруд на твоєму обличчі — не грим. Що ти не якась там мавпочка Бред Пітт. І ти вже точно когось убив по-справжньому.

Я намагаюся молитися в одному із храмів Видубицького монастиря біля ікони мами Марії. Я зовсім не вмю цього робити. Але з мене річками течуть сльози. Прошу за доньку, за маму, прошу миру в Україні та ставлю свічку за всіх загиблих. Але плачу не тому, будьмо чесними. Я плачу за тобою, хочу кохання з тобою. Однак соромлюся просити, турбувати через це Самого.

Але мама Марія все зрозуміла й передала. Мабуть, вона сказала: «Ця жінка хоче болю, допоможи їй». Після цього ти запросив по телефону: «Поїхали зі мною на фронт. Я покажу тобі фронт. Хочеш?» Хто ж не хоче на фронт?! Усі хочуть на фронт. Я вирішила ще швидше, ніж подумала. Не взяла термос і курку, не взяла нічого, що беруть із собою жінки, коли їдуть із чоловіками в далеку дорогу. Тому ми їмо на заправках жахливі хотдоги та п'ємо каву з блювотним смаком. Ти не слухаєш музику в своїй

машині без номерів, ти куриш і часто мовчиш. Ти і я, цілковито чужі люди. Різні породи тварин. Чому мені так спокійно й добре? Звідки береться щастя?

Ти розповідаєш мені історії про Донецький аеропорт, предмет мого дослідження.

«Сепари вирішили зробити подарунок Путіну на день народження — взяти аеропорт. Для цього вирішили використати «Буратіно». Це така зброя масового ураження. Знищує все живе в радіусі трьох кілометрів. Наше командування відкрито не підтверджувало цю інформацію, але й не спростовувало. Найбільш переконало те, що сепари почали відводити техніку й людей від аеропорту. Лише за кілька годин аеропорт, який три місяці обстрілювали й тримали в облозі, став вільним. Запала така дивна тиша. Ніби довгоочікувана, але страшна, капець. Перша тиша в аеропорту. Всю ніч ми готувалися до кінця. Я набрав доньку, допоміг їй з уроками. Потім довго мився вологими серветками. Води давно не було. Спать чомусь не хотілось і хтось запропонував пошукать підвали. Ми довго шукали підвали, але не знайшли. В принципі, вони нас не врятували би від «Буратіна». Це нас трішки втішило. Коли настав ранок, із ворожого боку на нас поперли танки, й почався штурм. Наталю, ви не уявляєте, як ми раділи. Це означало, що «Буратіно» використовувать не будуть».

Ми все глибше, все ближче до Донбасу. Проїжджаємо повз похилені вбогі хатки, розбиті дороги, і я думаю: «Яке ж усе нещасне». Ти кажеш: «Яке все нещасне». Ми їдемо далі. Проїжджаємо повз сосновий ліс. Я думаю, що немає нічого кращого за сосновий ліс. Ти кажеш: «Немає нічого кращого за сосновий ліс». Ми їдемо далі.

Приїжджаємо в Кіровоград. Я ніколи не була в Кіровограді, добровільно в такі міста не їздять. Заїжджаємо у військову частину, ти організуєш мені інтерв'ю з одним знаменитим комбатом. Чотири години підряд він розказує смішні й не дуже історії про Донецький аеропорт, предмет мого дослідження. Він розказує історії й показує фотки. Мабуть, забув, що цивільним людям не варто показувати тіла людей, які розірвало снарядами.

«Якось ми вбили трьох сепарів — ну й не знали куди їх подіти... Вирішили зберегти в морозілці. Їх багато в аеропорту було. Ну, кафе там, ресторани були. Ми думали обмінять їх на наших двохсотих. А їх так ніхто й не шукав. Так вони й лежали в морозілці в трьох, тісно притулившись один до одного. Коли приїздили новенькі хлопці, на нову ротацию, вони часто намагались використовувати як стіл цю морозілку. І в нас був такий прикол: коли вони їли, хтось із наших підходив і так ефектно відкривав цю морозілку».

«Із попередньої ротації зник один капітан. Його не змогли знайти. А я тільки-тільки зайшов туди. Якось ми збиралися на бойове завдання. Вдруг у повній тиші зазвонив телефон. Усі такі перевірили — не наш. Якась весела дитяча мелодія, звонить і звонить у розбитому терміналі — і непонятно звідки. Стали шукать і знайшли тіло під уламками. Воно вроді сховане там було. Це був той самий капітан. Йому мама звонила. Скоріше всього, дружній вогонь... Дружній вогонь — це коли свої своїх вбивають, пошибці».

Ми з тобою ночуємо в готелі із найменш відповідною назвою: «Дворцовая». Номер з двома ліжками. Ти лягаєш на те, що праворуч, ніжно кладеш автомат і пістолет біля подушки, кілька разів зітхаєш і засинаєш. Занадто швидко, щоб я могла тебе в чомусь запідозрити. Ти хропеш. Я всю ніч на розпечених вуглинах. І не тому, що перед очима фотки комбата, який забув, що цивільним краще не показувати тіла людей, які розірвало снарядами. І не тому, що ти хропеш. Я на розпеченому вугіллі з однієї причини. Я хочу тебе.

Я уявляю, як це могло б зараз бути. Як ти підводишся й підходиш до мене. Або простягаєш руку в темряві. Або ні, ти владно кажеш: «Іди сюди». І я йду в твою темну постіль. Але ні. Ти не звеш. Лежиш на сусідньому ліжку, тварино, обкладена зброєю, і хропеш.

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ